Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Sekretarz Stanu
Stefan Krajewski

Warszawa, 11 kwietnia 2025 r.
znak sprawy: DPB.bk.543.27.2025
telefon: 22 623 12 34
e-mail: sekretariat.dpb@minrol.gov.pl

Pan
Wiktor Szmulewicz
Prezes
Krajowej Rady Izb Rolniczych

Dotyczy: propozycji wprowadzenia zmian w ekoschematach

Szanowny Panie Prezesie,

odpowiadając na pismo z propozycjami wprowadzenia zmian w ekoschematach, po ponownej analizie tematów, przekazuję następujące wyjaśnienia.

1. Wniosek, aby ekoschemat Uprawa roślin miododajnych dalej uwzględniał wysiew minimum dwóch roślin, ale dowolnie wybranych przez rolnika i obojętnie z której listy. Dodatkowo, o zobowiązanie beneficjenta do określenia przeznaczenia uzyskanego plonu np. na paszę, przyoranie lub siew na poplony z zastrzeżeniem możliwości uprawy na cele spożywcze dla człowieka.

Zgodnie z zapisami Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR), realizacja ekoschematu Obszary z roślinami miododajnymi polega na tworzeniu obszarów z roślinami miododajnymi przez wysiew mieszanki składającej się z co najmniej dwóch gatunków roślin miododajnych z określonych wykazów roślin tzw. nieuprawnych i uprawnych, nie obejmujących obcych gatunków inwazyjnych. Lista roślin została stworzona przy udziale ekspertów z instytutów naukowych. Gatunki roślin typowo uprawnych mogą być wysiewane wyłącznie w mieszance z

pozostałymi (nieuprawnymi) gatunkami roślin i nie mogą dominować w mieszance. Celem interwencji jest zachęcenie rolników do tworzenia obszarów z roślinami miododajnymi, stanowiącymi długotrwałe, różnorodne i bezpieczne żerowiska dla pszczoły miodnej i dzikich owadów zapylających.

Zgodnie z PS WPR, obszary takie przyczyniają się do ochrony różnorodności biologicznej. W związku z tym, celowym jest stosowanie mieszanek złożonych z wielu gatunków roślin miododajnych należących do obydwu ww. wykazów. Z założenia ekoschemat nie może mieć charakteru produkcyjnego. Z tego powodu w mieszance roślin do wysiewu muszą być uwzględnione gatunki roślin nieprodukcyjnych. Dodatkowo, w ramach ekoschematu, w terminie do końca sierpnia, nie prowadzi się produkcji rolnej, z wyjątkiem prowadzenia pasiek, w tym nie prowadzi się wypasu i koszenia ani nie stosuje się nawozów i środków ochrony roślin.

2. Wniosek o dopuszczenie kasacji poplonów ozimych po 15 listopada oraz zmiany w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty płatności w ramach schematów na rzecz klimatu i środowiska w ramach PS dla WPR na lata 2023-2027 terminu – wymieszanie poplonów ozimych z glebą, a nie mulczowanie poplonów.

Wymogi w ramach praktyki dotyczącej międzyplonów ozimych i wsiewek śródplonowych, w tym termin utrzymania międzyplonów ozimych lub wsiewek śródplonowych, tj. utrzymywanie roślin w formie mieszanek utworzonych z co najmniej 2 gatunków roślin do 1 października i utrzymywanych, co najmniej do 15 lutego następnego roku (1), zostały ustalone w oparciu o ekspertyzę przygotowaną przez instytut naukowy i zatwierdzony w PS WPR. Przyjęty termin utrzymania do 15 lutego służy pokryciu gleby roślinnością w okresie, w którym gleby są narażone na erozję. Zgodnie z opinią ekspertów, za międzyplony ozime uznaje się gatunki roślin ozimych, bądź ich mieszanki uprawiane celem pozyskania dodatkowej (między dwoma plonami głównymi) biomasy, a w szczególności w celu zapewnienia roślinnej okrywy ochronnej od jesieni do wiosny. Przepisy rozporządzenia ekoschematowego dopuszczają również w ramach praktyki dotyczącej międzyplonów ozimych wysiew gatunków jarych. Międzyplony ozime ograniczają wymywanie składników do wód podziemnych. Posiadają również znaczący wpływ na wzrost bioróżnorodności i

ochronę zasobów naturalnych gleb, w szczególności poprzez zwiększanie substancji organicznej gleb, ograniczanie parowania wody z gleby oraz strat azotu w czasie zimy.

Wcześniejsza możliwość mulczowania międzyplonu ozimego, tj. nie wcześniej niż po 15 listopada i pozostawienie go na polu do 15 lutego, następującego po roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności, została również wprowadzona w wyniku konsultacji z ekspertami naukowymi i na wnioski rolników i doradców rolniczych. Mulczowanie po 15 listopada wprowadzono w celu umożliwienia wiosną wcześniejszego przygotowania stanowiska pod zasiewy roślin jarych. Pozostawienie mulczu na polu, tj. pozostawienie na polu w sposób widoczny resztek roślinnych po międzyplonie ozimym, ma podobne znaczenie dla gleby jak żywa biomasa międzyplonu ozimego. Zgodnie z opinią instytutów naukowych, ww. cele spełnia zarówno żywa roślina, jak i mulcz, który z niej powstał. W takiej sytuacji należy przyjąć, że spełniony zostanie wymóg okrywy glebowej. Dodatkową zaletą mulczowania jest efekt nawozowy.

3. Wniosek o zmianę zasad ekoschematu Międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe poprzez dopuszczenie zabiegów ochrony roślin w szczególnych przypadkach, takich jak masowe występowanie szkodników i chorób zagrażających zasiewom, zgodnie z zasadami integrowanej ochrony roślin i dobrą praktyką rolniczą.

Należy zauważyć, że ekoschematy są prośrodowiskowym elementem systemu płatności bezpośrednich. Wspierają one praktyki korzystne dla środowiska, klimatu i zwierząt. Realizują cele środowiskowe i klimatyczne nowej WPR. Są to interwencje środowiskowe, dlatego też nie tylko w ramach praktyki Międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe zawarto wymogi polegające na zakazie wykonywania zabiegów ochrony roślin. Wymogi te zostały wprowadzone w uzgodnieniu z ekspertami z instytutów naukowych i mają na celu również ochronę bioróżnorodności.

4. Wniosek o 3-letni okres zwolnienia dla rolnika – beneficjenta ekoschematu Integrowana produkcja roślin ze stosowania odmian zbóż dla danego województwa z pominięciem metody zaprawiania roślin zgodnej z metodyką IP, czyli należy usunąć założenia, co do odmian w poszczególnych województwach i odstąpić od jednej ustalonej metody zaprawiania.

W przypadku zbóż, wymóg dotyczący stosowania materiału siewnego zaprawionego zgodnie ze standardem ESTA lub standardami równoważnymi, określony w metodykach integrowanej produkcji (IP), obecnie został określony w metodyce IP jęczmienia ozimego i jarego oraz w metodyce IP żyta.

Jednakże, przy tym wymogu określonym w liście obligatoryjnych czynności i zabiegów w systemie integrowanej produkcji, w wyniku korekty dokonanej w 2024 r., dodano objaśnienie o następującym brzmieniu: „dla zasiewów w latach 2024 – 2026 dopuszcza się wykorzystanie kwalifikowanego materiału siewnego zaprawionego w sposób inny niż zgodny ze standardem ESTA lub standardem równoważnym". Oznacza to, że rolnik nie jest w chwili obecnej zobowiązany do stosowania materiału siewnego zaprawianego zgodnie z powyższymi standardami (chociaż jest to rekomendowane ze względu na zgodność z celami integrowanej ochrony i integrowanej produkcji roślin).

Zgodnie z opinią Polskiej Izby Nasiennej po tym czasie (po 2026 r.) materiał siewny zaprawiony zgodnie z powyższymi standardami będzie dostępny na rynku w ilości zaspokajającej potrzeby systemu IP.

Skorygowane metodyki znajdują się na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa, pod adresem: https://www.gov.pl/web/piorin/metodyki-ip .

Metodyki IP nie określają również bezwzględnego wymogu stosowania odmian zbóż wpisanych na listy odmian zalecanych do uprawy na obszarze województw, chociaż również w tym zakresie jest to rozwiązanie rekomendowane ze względu na gruntowne sprawdzenie tych odmian, w tym w produkcji towarowej, w warunkach klimatyczno-glebowych Polski.

W metodyce integrowanej produkcji żyta na str. 11 znajduje się następujący zapis: „Warto więc wybierając odmianę do siewu przeanalizować wyniki Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych (COBORU), aby wybrać najlepszą odmianę, która w danych warunkach klimatyczno–glebowych da najwyższy plon (https://www.coboru.gov.pl/pdo/ipr).”

Na wskazanej stronie internetowej COBORU znajduje się wartościowa informacja dotycząca doboru odmian i kolejności korzystania z dostępnych list odmian (od listy odmian zalecanych do uprawy na obszarze województwa do listy odmian ze Wspólnotowego Katalogu Odmian Roślin Rolniczych, CCA).

Wybierając odmiany warto w miarę możliwości kierować się wynikami fachowych doświadczeń COBORU, aby zmniejszyć ryzyko niewłaściwego doboru odmiany.

Producent roślin wybierając odmiany z CCA, które nie były badane przez COBORU, powinien wziąć pod uwagę ich zgodność z celami IP.

Z wyrazami szacunku

Stefan Krajewski

/podpisano elektronicznie/

Podstawa prawna:

(1) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 marca 2023 r. w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty płatności w ramach schematów na rzecz klimatu i środowiska w ramach planu strategicznego dla wspólnej polityki rolnej na lata 2023–2027 (Dz.U. z 2023 r. poz. 493 z późn. zm.).
(2) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 z dnia 2 grudnia 2021 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 1306/2013.